

abuentium facilius dilueret. 2° Dici potest S. Doctorem dicta verba ad solos electos restringentem, solam voluntatem consequentem et efficacem exprimere velle, nec ideo voluntatem antecedentem et generalem excludere. 3° Ipse S. Aug. eadem Apostoli verba sensu nostro intelligenda esse, non vero tantum intelligi posse, agnovit in libro de Spiritu et Littera, ut vidimus supra. Ergo.

Obj. 6°. Voluntas inefficax arguit imperfectionem in Deo: ergo admitti non potest.

R. Dist. ant. Voluntas inefficax arguit imperfectionem, si inefficacia ejus ex defectu potentiae veniat, *conc.*; si ex defectu conditionis libero hominis arbitrio relictae, *nego ant.* Porro inefficacia voluntatis Dei omnes homines salvandi, non provenit ex defectu potentiae in ipso, sed ex defectu conditionis quam homo potest libere ponere vel non ponere: ergo.

Insuper, dici potest voluntatem Dei circa salutem omnium hominum stricte inefficacem non esse; sic enim se habet, ut Deus velit eos gratia recte utentes salvare, et male utentes reprobare: unde qui voluntati ejus resistere videntur sub uno respectu, in ordinem ab ipsa statutum relabuntur, quod sic exprimit S. Aug. Sermone 214: «Nec credant iniqui Deum non esse omnipotentem, quia multa contra ejus voluntatem faciunt; quia et cum faciunt quod non vult, hoc de iis facit quod ipse vult. Nullo modo igitur Omnipotentis vel mutant vel superant voluntatem.»

Inst. 1°. Voluntas inefficax salvandi homines involvit contradictionem: ergo est imperfectio in Deo.

R. Nego ant. Nulla enim est contradictio in eo quod Deus præbeat hominibus media ad salutem sufficientia quibus multi non recte utuntur: atqui in eo consistit voluntas generalis Dei omnes salvandi homines: ergo.

Inst. 2°. Ille sibi contradicit qui vult finem et non vult sincere media ad finem conducentia: atqui ita se gereret Deus, si vellet omnes homines salvos fieri: ergo.

R. Nego min. Deus enim præparavit et offert cunctis hominibus media quibus salvarentur si vellent: ergo vo-

lendo finem, vult sincere media ad finem conducentia.

Inst. 3°. Ille non vult sincere media ad salutem conducentia, qui reprobationem jam decrevit: atqui reprobationem eorum qui non salvantur Deus ab æterno decrevit: ergo.

R. Dist. maj. Ille non vult sincere, etc., qui reprobationem voluntate antecedenti decrevit, *conc.*; qui reprobationem voluntate consequenti decrevit, *nego maj.* Eodem sensu distincta minore, *nego conseq.* Manifestum est quod Deus illusorie tantum salutem eorum vellet, quorum reprobationem voluntate antecedenti decrevisset: at merito dici potest illum sincere velle, voluntate antecedenti, salutem eorum quorum reprobationem decrevit voluntate consequenti, malis operibus eorum prævisis innixa; nam præscientia divina, ex probatis in *Metaphysica*, nullam actibus nostris imponit necessitatem, nec ideo voluntati sinceræ in Deo media ad salutem sufficientia præstandi: ergo.

Inst. 4°. Deus, eo ipso quod gratias salutis efficaces quibusdam concedat, vult cæteros perire: ergo horum salutem non vult sincere.

R. Dist. ant. Vult cæteros perire, voluntate consequenti, quia mediis ad salutem sufficientibus abusuri prævidentur, *conc.*; voluntate antecedenti, et sine respectu ad eorum opera, *nego ant.* Cur autem gratias efficaces quibusdam Deus concedat et non aliis, est mysterium sapientiæ nobis inscrutabile; sed ideo affirmari non potest veram existere oppositionem in Deo inter præscientiam ejus relative ad damnandos, et sinceram voluntatem eos salvandi, media ad salutem sufficientia eis subministrando. Ergo.

Inst. 5°. Voluntas antecedens salvandi homines quorum reprobatio prævidetur et decreta est, supponit Deum a prævisis abstrahere: atqui nulla est abstractio in Deo, qui omnia unico intuitu necessario videt: ergo hæc voluntas est illusoria.

R. Dist. maj. Supponit Deum abstrahere, id est, abstrahere nobis videri, *conc.*; reipsa abstrahere, *nego maj.* Cum enim Deus sit sub omni respectu infinitus, opera-

tiones ejus sicut judicia, sunt abyssus multa : eas exhibere non possumus, nisi juxta nostrum concipiendi modum, id est valde imperfecte. Unde actum antecedentem et actum consequentem vocamus qui in ipso sunt simultanei, et tamen ita coordinati, ut nullam contradictionem nullamque imperfectionem arguant.

Si, per impossibile, Deus ignoraret qui salvandi quive reprobandi sunt, et omnibus præberet media quæ nunc eis offert, nonne merito diceretur salutem omnium sincere velle? atqui divina ipsius præscientia virtutem mediiorum quæ præparavit non elidit nec minuit : ergo.

Iust. 6°. Saltem illusorie tantum vult salutem parvulorum apud infideles decedentium, vel in utero materno suffocatorum : ergo non vult sincere omnes salvos fieri.

R. 1°. Hæc exceptio admitti posset absque fidei catholice læsione.

R. 2°. *Nego ant.* Fatemur nos latere quomodo Deus salutis hujusmodi parvulorum sufficienter providerit; verum Scriptura, traditione, doctorum consensu et ratione probatur Deum sincere velle omnes salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire : « Numquid ideo negandum est, » inquit S. Aug., lib. de Dono perseverantiæ, cap. 14, « quod apertum est, quia comprehendi non potest quod » occultum est. »

ARTICULUS SECUNDUS.

DE GRATIA EFFICACI.

Gratia efficax ea est quæ voluntatis assensum infallibiliter obtinet. Tria hic inquirenda sunt : nempe 1° an existat, 2° an sub hujusmodi gratia libertas humana subsistat, et 3° unde repetenda sit gratiæ efficacitas.

§ I. — An existat gratia efficax.

Circa hoc punctum nulla controversia inter nos et hæreticos.

PROPOSITIO.

Dantur gratiæ efficaces.

Hæc propositio ab omnibus habetur ut de fide.

Prob. Scriptura sacra, SS. Patribus et ratione.

1° *Scriptura sacra.* Ezechiel. xxxvi, 26 : *Dabo vobis cor novum, et spiritum novum ponam in medio vestri : et auferam cor lapideum de carne vestra, et dabo vobis cor carneum... Et faciam ut in præceptis meis ambuletis.*

Philipp. ii, 13 : *Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate.* Atqui certe gratia efficax clarius exprimi non potest : ergo 1°.

SS. Patribus, qui unanimes sunt in hac doctrina, et præsertim S. Aug. qui, si hæreticis mox refellendis fides adhiberetur, non solum admisisset gratiam efficacem, sed gratiam necessitatem voluntati nostræ imponentem. Ergo 2°.

3° *Ratione.* Homo nihil potest in ordine ad salutem sine gratia : at certe multa fiunt ab hominibus in ordine ad salutem : ergo dantur gratiæ efficaces, id est, quæ suum habent effectum : ergo 3°, etc. Aliunde, etc. Ergo.

§ II. — An libertas humana maneat integra sub influxu gratiæ efficaciæ.

Duplex distinguitur libertas, a coactione videlicet et a necessitate. Libertas a coactione est immunitas a quacunque vi externa, contra voluntatis inclinationem nos impellente : v. g., si renitentes detrudamur in carcerem, non sumus liberi a coactione. Certum est gratiam efficacem hujusmodi coactionem in nos minime exercere : ergo sub influxu ejus liberi sumus a coactione.

Libertas a necessitate est immunitas ab omni determinatione ineluctabili, et in eo consistit ut inter agendum expeditam habeamus potestatem non agendi, aut aliter faciendi pro nutu.

Veteres Prædestinatiani, Wiclefistæ, Lutherani, Calvinistæ negaverunt hanc libertatem cum gratia efficaci conciliari posse. Janseniani nomen libertatis retinebant, ipsam vero libertatem destruebant, asserentes humanam voluntatem gratia aut cupiditate necessario determinari. Sit

PROPOSITIO.

Homo sub influxu gratiæ efficacis perfecte est liber ab omni necessitate.

Hæc propositio est de fide.

Prob. Scriptura sacra, conciliis, summorum Pontificum auctoritate, SS. Patrum testimoniis, et rationibus theologis.

1° *Scriptura sacra.* Eccli. xxxi, 10 et 11 : *Qui probatus est in illo, et perfectus est, erit illi gloria æterna : qui potuit transgredi, et non est transgressus ; facere mala, et non fecit : ideo stabilita sunt bona illius in Domino.* Vir justus, de quo hic agitur, habet simul gratiam efficacem et libertatem : gratiam efficacem, siquidem *non est transgressus, et stabilita sunt bona illius in Domino* per perseverantiam ; simul habet libertatem, cum potuisset transgredi et facere mala. Ergo.

I Cor. xv, 10 : *Gratia Dei sum id quod sum, et gratia ejus in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi ; non ego autem, sed gratia Dei mecum.* Ibi etiam agitur de gratia efficaci, quæ scilicet vacua non fuit, et tamen Apostolus declarat se cum illa laborasse : nonne eo ipso clare exprimit efficaciam gratiæ ex parte Dei, et simul liberam hominis cooperationem ? Ergo 1°.

2° *Conciliis.* Conc. Arausic. II, can. 9 : « Quoties bona » agimus, Deus in nobis atque nobiscum, ut operemur, » operatur : » ergo duplex est operatio, una Dei per gratiam, et altera hominis per liberum arbitrium.

Conc. Trid., sess. 6, can. 4 : « Si quis dixerit liberum » hominis arbitrium a Deo motum et excitatum, nihil coo- » perari assentiendo Deo excitanti atque vocanti..... neque » posse dissentire, si velit, sed veluti inanime quoddam » nihil omnino agere, mereque passive se habere ; anathe- » ma sit. » Hoc canone concilium damnat Protestantes, qui contendebant liberum hominis arbitrium cum efficacia gratiæ subsistere non posse. Ergo.

3° *Auctoritate summorum Pontificum,* nempe Innocen-

tii X et Alexandri VII, qui tertiam Jansenii Propositionem sic conceptam : « Ad merendum aut demerendum, in statu » naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas a neces- » sitate, sed sufficit libertas a coactione, » damnaverunt ut hæreticam. Unde sic : Homo sub influxu gratiæ efficacis meretur, et cum illa sola gratia meretur : atqui mereri non potest, nisi liber sit ab omni necessitate : Ergo 3°.

4° *SS. Patrum testimoniis.* Clara citantur testimonia SS. Ignatii martyris, Cypriani, Hilarii, Hieronymi, Ambrosii, Chrysostomi, etc., sed præ cæteris verba referemus S. Aug. quem adversarii suum esse dicunt ; sic enim se habet, lib. de Spiritu et Littera, cap. 34 : « Accipere quippe » et habere anima non potest dona... nisi consentiendo : » ac per hoc quid habeat, et quid accipiat, Dei est : acci- » pere autem et habere utique accipientis et habentis est. » Bis in eodem capite, loquendo de gratia Dei nos prævenientis et in nobis velle et perficere operantis, ait : « Con- » sentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, propriæ » voluntatis est : » nihil expressius haberi potest. Ergo 4°.

5° *Rationibus theologis.* Concordia liberi arbitrii cum gratia semper visa est quæstio ardua : atqui nulla esset difficultas si gratia liberum arbitrium tolleret et suum effectum necessario produceret. 2° Opera supernaturalia justorum sunt meritoria : atqui non possunt esse meritoria sine gratia efficaci et sine libertate. 3° Si homo sub influxu gratiæ efficacis non sit ab omni necessitate liber, nec laudandus qui obsequitur gratiæ, nec vituperandus est qui ei resistit : atqui hæc consecutaria admitti nequeunt : ergo 5°, etc. Aliunde, etc. Ergo.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1° I Cor. xii, 6 : *Deus qui operatur omnia in omnibus ;* Philip. ii, 13 : *Qui operatur in vobis velle et perficere :* ergo sub influxu gratiæ efficacis homo non remanet liber.

R. Nego conseq. Præfati enim textus multique alii similes optime probant gratiam Dei nobis necessariam esse pro quolibet bono, etiam pro *velle et perficere*, quod certe

admittendum est tanquam de fide : at minime probant quod unice ab adversariis probandum foret, scilicet cooperationem nostram non requiri, aut gratiæ efficaciam omnem actum voluntatis excludere. Ergo.

Obj. 2º. S. Aug. variis in locis dicit gratiam operari ipsum velle, volentes de nolentibus facere, esse victricem, vires efficacissimas voluntati præbere, indeclinabiliter et inseparabiliter consensum voluntatis rapere, etc.: atqui libertas proprie dicta cum tali gratia conciliari non potest : ergo.

R. Nego min. Omnes enim præfatæ locutiones in sensu catholico explicari possunt; eo ipso ruit objectio. Sic quippe Deus *velle operatur in nobis*, ut jam diximus, quia gratia sua nos prævenit ut velimus, deinde nos adjuvat ut perficiamus : nihil boni supernaturalis fit sine gratia, et gratia nihil operatur in nobis sine assensione nostra, et tamen Deus infallibiliter obtinet a creatura, illæsa ipsius libertate, quidquid vult : quo posito, facile intelligitur quomodo Deus ex nolentibus faciat volentes, quomodo gratia sit victrix, quomodo vires efficacissimas voluntati subministret, quomodo *indeclinabiliter et invincibiliter* voluntatis assensum rapiat, licet voluntas libere assentiat. Qua autem ratione libertas cum gratiæ efficacia conciliari potest, res difficillima quam non aggredimur.

Cæterum, S. Aug. in aliis locis, et præsertim in textu a nobis in probatione allato, evidenter dicit consentire et dissentire vocationi Dei, humanæ esse voluntatis : ergo nulla sub hoc respectu admittenda est contradictio in operibus S. Doctoris. Ergo.

Inst. 1º. *Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est*, inquit S. Aug., *Exposit. Epist. ad Galatas*, cap. v, 22 : ergo, juxta S. Doctorem, sub influxu gratiæ efficacis non remanet libertas a necessitate.

R. Dist. textum S. Aug. Quod amplius nos delectat, delectatione consequenti et deliberata, secundum id operemur necesse est, *conc.*; quod amplius nos delectat delectatione antecedenti et indeliberata, *nego*. Nullum enim est dubium quin necessario operemur secundum delecta-

tionem nostram consequentem et deliberatam, id est, secundum voluntatis nostræ determinationem : porro eo sensu accipiendus est S. Aug. in loco nobis objecto ; nam 1º Expositionem Epistolæ ad Galatas scripsit autem suum episcopatum, ut notant Patres Benedictini, ex lib. 1 *Retract.* cap. 23 et 24 : eo tempore autem in Semipelagianismum propendebat : ac proinde nimis humanæ libertati tribuebat : attamen eam sustulisset si textus objectus de delectatione antecedenti et indeliberata intelligendus foret. Ergo. 2º Ipse testatur, lib. 8 *Conf.*, cap. 8, se juxta majorem delectationem antecedentem non semper egisse : *Non faciebam*, inquit, *quod incomparabili affectu amplius mihi placebat.* 3º S. Doctor ibi hortatur fideles ut operibus carnis non consentiant, et virtutes Christianas sectentur : atqui talis exhortatio illusoria esset, si homo majori delectatione gratiæ aut cupiditatis necessario determinaretur. Sæpe S. Aug. dicit aut supponit alia, præter delectationem, esse actionum nostrarum motiva, videlicet timorem, spem, desiderium vitandi pœnam aut dolorem, mortem, etc. Ergo.

Inst. 2º. S. Aug. et plures alii sancti Patres comparant gratiam efficacem sermoni quo Deus creavit mundum, patravit miracula, etc. : atqui sermo Dei necessario operabatur : ergo et gratia.

R. Dist. maj. Comparant quoad effectum, *conc.*; quoad modum operandi, *nego maj.* Certum est Deum infallibiliter obtinere posse a voluntatibus humanis, illæsa ipsarum libertate, quidquid sibi placet : ergo effectus gratiæ efficacis tam infallibilis est respectu ipsius quam effectus sermonis quo mundum creavit, miracula patravit, etc. Itaque sub hoc respectu legitima instituitur comparatio, quæ thesi nostræ minime adversatur.

Multa alia objici solent quæ vel diluuntur in *Tractatu de Actibus humanis*, ubi existentia libertatis humanæ astruitur, vel solvi possunt ex principiis jam positis, et quæ aliunde, cum hæresis Janseniana obsoleverit, nullius sunt momenti. Ea igitur prætermittimus.

Ex dictis patet quam falsum et absurdum sit Jansenii

systema de duplici delectatione victrici, qua ad bonum vel ad malum necessario determinaremur : sufficienter confutatum jam habendum est, et non est ratio cur in illo diutius immoremur.

§ III. — Unde repetenda sit gratiæ efficacia.

Nulla unquam exorta est quæstio in theologia, sive dogmatica, sive morali, quæ tantas animorum conflictationes genuerit : primo historiam istiusmodi controversiarum per compendium contexturi sumus, deinde breviter exponemus systema Molinistarum et systema Thomistarum.

SECTIO PRIMA. — Historia compendiosa controversiarum circa concordiam liberi arbitrii et gratiæ efficaciæ.

Hæc controversia initium habuit versus finem decimi sexti sæculi. P. *Prudence*, e societate Jesu, in Facultate Salmanticensi theologiæ professor, publicam thesim defendendam curavit, anno 1581, circa concordiam liberi arbitrii et gratiæ. P. *Bañez*, frater Prædicator seu Dominicanus, adversus eam fortiter disputavit, sexdecim propositiones ex illa excerpit, quas inquisitioni Hispaniarum denunciavit. Lessius et Hamelius, e societate Jesu, in facultate Lovaniensi professores, propositiones P. *Prudence* defendere conati sunt. Baius et Estius contra illos insurrexerunt, et fervens exstitit animorum æstus.

Interea, P. *Molina*, ex eadem societate, in facultate Eboracensi, in Lusitania, professor, edidit, anno 1588, ingens opus inscriptum : *De Concordia liberi arbitrii cum gratiæ donis*.

Fratres Prædicatores et cuncti Thomistæ, sic dicti quia gloriabantur se divum Thomam, e FF. Prædicatoribus, habere ducem, cœperunt adversus Molinam publice disputare, eumque velut errores Pelagianorum renovantem exhibere. Patres societatis Jesu, ex parte sua, contra Thomistas vehementi zelo conflictantes, eos Calvinismi incubabant.

Clemens VIII vetavit utrisque ne censuris se invicem impeterent, et deinde silentium omnibus circa hujusmodi

materias præscripsit, mandans tamen ut celebriores ex utraque parte theologi sententias suas cum rationibus et motivis exponerent easque ad ipsum mitterent. Postea celebrem instituit congregationem cardinalium et consultorum, de *Auxiliis* dictam, quia de auxiliis gratiæ tractandum erat.

Prima congregationis hujus deliberatio locum habuit die 2 januarii 1598, et ultima die 23 augusti 1607.

Post septem et septuaginta consessiones, opinati sunt consultores librum Molinæ, cujus viginti propositiones censuris affecerunt, prohibendum esse. Duo consultores huic sententiæ subscribere noluerunt. Summus Pontifex ipse pronuntiare noluit, quin prius theologos utriusque ordinis coram se disputantes audiisset. Solemnes igitur apertæ sunt disputationes coram Pontifice, die 20 martii, anno 1602, in Vaticano. Religiosi, velut strenui pugiles, tam acriter secum decertarunt, ut plures quasi inanimes facti, locum aliis non defatigatis cedere coacti sunt. Mortuis Clemente VIII et deinde Leone XI, qui viginti et quinque diebus tantum sanctam Sedem occupavit, Paulus V disputationes continuare jussit, et post quinque et octoginta hujusmodi concertationes tam coram se quam coram antecessore suo habitas, nullum pronuntiavit iudicium, congregationem solvit, et contententibus facultatem concessit contradictorias libere propugnandi sententias, ea conditione ut nullus adversarios quibusvis censuris notaret.

Diu adhuc et acriter disputatum est in scholis catholicis circa concordiam liberi arbitrii et gratiæ efficaciæ; varia quæ excogitata sunt systemata ad duo genericè revocari possunt, quorum prius dicitur Molinistarum, et posterius Thomistarum. Ea breviter exposituri sumus.

SECTIO SECUNDA. — Exponitur systema Molinistarum.

Ludovicus *Molina* hæc præcipue statuit in ingenti opere a nobis superius citato : 1° Gratiæ non est efficax ex natura sua, sed ex assensu voluntatis nostræ : unde eadem gratiæ potest esse efficax in uno, non in altero, uno instanti in

eodem homine, et non in instanti sequenti : idcirco dicitur *versatilis*. 2° Nullam tamen vim mutuatur ab humana voluntate, sed illius assensum requirit tanquam dispositionem sine qua effectum non produceret : sic sacramenta totam vim a Christi institutione habent, et tamen effectum in suscipientibus non producunt, nisi quædam adsint conditiones seu dispositiones omnino necessariae. 3° Quando voluntas gratiæ consentit, duplex intervenit Dei actio, nempe ipsa gratia voluntatem ad consentiendum excitans, et concursus supernaturalis quo Deus voluntatem adjuvans actum cum illa physice producit : concursus ille est vagus, generalis et indifferens, donec per voluntatem ad talem actum determinetur. 4° Deus prævidens quid homo cum tali vel cum tali gratia acturus sit, largitur ei quem vult ad se convertere gratiam cui scit illum certo, licet voluntarie, consensurum, sicque eum ad finem intentum infallibiliter adducit. 5° Non tamen intuitu meriti, nec ob prævisum voluntatis consensum, gratiam impertitur, ad sensum Pelagianorum aut Semipelagianorum; bene vero ex propria liberalitate, et juxta suum beneplacitum.

Maximum hujus systematis vitium videtur actum voluntatis gratiæ consentientis gratia non produci, quod ad Semipelagianismum aliquo modo accederet. *Suarez, Vasquez* aliique patres ejusdem societatis vitium istud expungere conati sunt; ideo fluxerunt efficaciam gratiæ non ab ipsa voluntate assentiente repetendam esse, sed a circumstantiis in quibus versatur homo, et ea *congruitate* gratiæ hujusmodi circumstantiis ita attemperatæ ut consensus infallibiliter obtineatur : hoc nituntur testimonio S. Aug. ad Simplicianum, lib. 1 : « Nullius Deus frustra miseretur; cuius autem miseretur, sic eum vocat quomodo » scit ei congruere, ut vocantem non respuat. » Hinc dicti sunt *Congruistæ*.

Verum difficultas manere videtur integra, nam attemperatio gratiæ circumstantiis, non est quid a gratia et a voluntate distinctum : nolunt defensores hujus systematis gratiam ex natura sua esse efficacem : ergo in ultima analysi, hæc efficacia ab assensu voluntatis repetenda est.

SECTIO TERTIA. — Exponitur systema Thomistarum.

Thomistæ, sic dicti a S. Thoma, quamvis eorum systema, juxta plures, in operibus S. Doctoris non reperiatur, statuunt sequentia : 1° Alia est gratia sufficiens et alia efficax : sufficiens dat potentiam agendi, nunquam vero actum, et efficax semper dat actum : est autem efficax ex natura sua et in omni circumstantia. 2° Hæc gratia voluntatem prævenit eamque determinat, non solum in genere, sed ad actum specialem; non moraliter, ad sensum *Suarez*, sed realiter et physice, et idcirco vocatur *præmotio physica*. 3° Hæc præmotio tam infallibiliter effectum suum obtinet, ut nunquam effectum carere supponi possit, licet tamen expedita maneat potestas ad oppositum : unde sub præmotione physica vera existit libertas. 4° Deus ab æterno decrevit se præmotionem physicam et infallibilem his aut illis daturum, sicque, visione metaphysice certa, omnia futura libera in decretis suis cum quibus essentialem habent connexionem cognoscit : hinc prædestinatio ad gloriam fit ante prævisa merita.

In eo systemate supremum Dei dominium optime servatur : at humana libertas vix concipitur.

Augustiniani, sic dicti quia auctoritate S. Aug. se fulciri arbitrantur, præmotionem physicam et simul attemperantiam gratiæ ac circumstantiarum rejiciunt, admittuntque gratiam ex natura sua efficacem, sed moraliter intellectum illuminando, voluntatem alliciendo, suadendo et delectando, non delectatione relative victrici, ut volunt Janseniani, sed absoluta, qua Deus voluntatem humanam infallibiliter movet, illæsa ipsius libertate.

Inter eos alii dicuntur molliores et alii rigidiores. *Molliores* gratiam ex natura sua efficacem ad difficiliora quædam opera supernaturalia requirunt, pro aliis vero faciliioribus gratias ad sensum Congruistarum versatiles sufficientes esse contendunt. *Rigidiores* hanc distinctionem omni fundamento destitutam esse volunt, et gratiam ex natura sua, per delectationem absolute victricem, pro quibusvis actionibus necessariam esse propugnant.

Exprobratum est defensoribus hujus systematis, et forte non immerito, quod a duplici delectatione Jansenii non satis recederent.

Pater *Thomassin*, doctissimus presbyter Oratorii, aliud excogitavit vel potius exornavit systema a *Josepho Avila* Dominicano excogitatum: gratiæ efficaciam non reponit in præmotione physica Thomistarum, nec in acceptatione voluntatis, ut Molinistæ et Congruistæ, sed in aggregatione auxiliorum quibus voluntas excitatur et adjuvatur. Singula seorsim sumpta non sufficerent, sed conjuncta libertatis humanæ consensum infallibiliter obtinent.

Sed illa auxiliorum aggregatio non est quid a gratia et a voluntate distinctum: igitur semper quæri potest an illius efficaciam a gratia vel a voluntate procedat; in priori casu, quomodo servatur libertas? in posteriori, ubi est supremum Dei dominium in libertatis exercitium? Gravissima igitur semper subsistet difficultas circa concordiam gratiæ efficacis et liberi arbitrii, quam solvere non tentabimus; malumus dicere cum S. Aug., lib. de Spiritu et Littera, c. 34: « Jam si ad illam profunditatem scrutandam quisquam nos coarctet, cur illi ita suadeatur ut persuadeatur, illi autem non ita; duo sola occurrunt interim quæ respondere mihi placeat: *O altitudo divitarum!* et *Numquid iniquitas apud Deum?* Cui responsio ista displiceat, quærat doctiores, sed caveat ne inveniatur præsumptores. »

CAPUT QUINTUM.

DE GRATIÆ EFFECTIBUS.

Præcipui effectus gratiæ sunt justificatio et meritum: de utroque dicendum est.

ARTICULUS PRIMUS.

DE JUSTIFICATIONE.

Justificatio est justitiæ et sanctitatis acquisitio qua homo

fit Deo gratus. Tria circa illam considerari possunt, scilicet: 1° dispositiones ad illam acquirendam, 2° ejus natura, et 3° ejusdem proprietates.

§ I.— De dispositionibus ad acquirendam justificationem requisitis.

Fide constat parvulos per baptismum justificari: certum est autem nullas in eis prærequiri dispositiones ad justificationem, Deo ita volente ac ordinante.

Verum Catholici et Protestantes simul conveniunt quasdam requiri dispositiones in adultis ut justificationem obtineant. Omnes iterum fatentur fidem omnino necessariam esse, juxta hæc Christi verba; Marc. xvi, 16: *Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur;* et juxta ista B. Pauli, Hebr. xi, 6: *Sine fide impossibile est placere Deo.*

At qualis sit illa fides omnino necessaria, non ita sibi consentiunt. Lutherani et Calvinistæ triplicem distinguunt fidem, scilicet historicam, qua omnia quæ in sacris Scripturis contenta sunt creduntur; fidem miraculorum, qua, credendo nihil Deo impossibile esse, patrantur miracula; et fidem promissionum, quæ duplex est: una generalis, qua creditur Deum fidem habentibus peccatorum remissionem promississe; et alteram specialem, qua unusquisque certo confidit sua peccata per Christum sibi esse donata.

Volunt autem fidem ad salutem necessariam, eam esse, qua unusquisque, misericordiæ Dei confidens, firmiter credit omnia peccata per Christum sibi esse remissa.

Dicunt fidem sic intellectam solam justificare, non per modum causæ efficientis aut dispositionis proprie dictæ, sed per modum organi quo justificatio accipitur sicut elemosyna manu pauperis apprehenditur e divite eam largiente. Unde Lutherus, Epist. ad Melancht., anno 1521: « Esto peccator et pecca fortiter, sed fortius fide et gaude » in Christo, qui victor est peccati, mortis et mundi.

» Sufficit quod agnovimus per divitias gloriæ Dei agnum » qui tollit peccata mundi: ab hoc non evellet nos peccatum, etiamsi millies millies in una die fornicemur,...